

FISKERIDIREKTORATET
Postboks 185 Sentrum
5804 BERGEN

Trondheim, 07.11.2023

Deres ref.:
2023/12482

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/8098

Saksbehandler:
Egil Postmyr

Høring - Forslag til regulering av fangst av kongekrabbe i 2024

Miljødirektoratet viser til høring av forslag til regulering av fangst av kongekrabbe for 2024, datert 29.9.2023.

Det meste i høringsforslaget synes å være forvaltningsmessige problemstillinger for fiskeriene som Miljødirektoratet generelt ikke har kompetanse på, eller merknader til. Vi har likevel noen kommentarer. Disse er knyttet til *risikovurderinger knyttet til kongekrabbe som fremmed art, og omsetning av laks som grunnlag ved tildeling av kvotefaktor.*

Kongekrabbe som fremmed art

Kongekrabbe er en fremmed art i norsk fauna. Den har som kommersiell art en litt spesiell forvaltningsmodell som har vært etablert lenge, her sitert fra Stortingsmelding 17 (2014-2015):

"Det skal opprettholdes et langsiktig kommersielt fiskeri innenfor det kvoteregulerte området, mens det utenfor det kvoteregulerte området er et mål å holde en lavest mulig krabbebestand gjennom fritt fiske."

Modellen er ikke til diskusjon i dette forslaget. Vi savner likevel en vurdering av risiko knyttet til artens spredning utover ønskede områder, ved ulike mengder uttak av kongekrabbe. Ved lavere uttak av en fremmed art, vil sannsynlig risiko for spredning av arten være endret, men dette er ikke vurdert i saken.

Høringsnotatet baserer seg Stortingsmelding 17 (2014-2015) *Evaluering av forvaltningen av kongekrabbe*, som faktagrunnlag. Det mange år siden denne stortingsmeldingen kom, og data som benyttes der er fra 2011 – 2014. Den er uten litteraturhenvisninger som stortingsmeldinger ofte har, men altså ikke denne. Når man velger å forvalte en skadelig art på en bærekraftig måte som betyr å hindre at den blir utryddet, forventer vi en oppdatering av faggrunnlaget.

Vi mener dette også bør vurderes mot våre forpliktelser i Naturavtalen, *CBD COP15/4 Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*. Rammeverket har globale mål fram mot 2030, der mål 6 handler om, fremmede arter;

"Eliminere, minimere, redusere og/eller avbøte påvirkningen fra fremmede skadelige arter på naturmangfold og økosystemtjenester ved å identifisere og håndtere introduksjonsveier for fremmede arter, forhindre at prioriterte fremmede skadelige arter introduseres og etableres, redusere introduksjons- og etableringstakten for andre kjente eller potensielle fremmede skadelige arter med minst 50 prosent innen 2030, og utrydde eller kontrollere fremmede skadelige arter, især på prioriterte steder, for eksempel øyer."

Det heter også: *"Tiltakene for å nå målene bør gjennomføres konsekvent og i samsvar med konvensjonen om biologisk mangfold og dens protokoller samt andre relevante internasjonale forpliktelser, samtidig som det tas hensyn til nasjonale omstendigheter, prioriteringer og sosioøkonomiske forhold."*

Artsdatabankens vurderer arten til *Svært høy risiko SE* (Fremmedartslista 2023) der ekspertgruppa beskriver arten slik:

"Kongekrabbe er vurdert til å ha stor økologisk effekt, med usikkerhet ned mot middels effekt. Det er gjort en del forskning på effekter på bunnfauna som indikerer at en rekke arter/individer i bløtbunn blir påvirket i områder hvor det er store mengder kongekrabbe som oppholder seg over lang tid."

Artsdatabanken gjør ingen risikovurdering knyttet til den regional risiko og de etablerte forvaltningsmodellen. Vi ser at de skriver følgende, som kunne vært vurdert i saken, men som Artsdatabanken ikke utdyper:

"Arten kunne ha fått lavere risikokategori enn svært høy risiko SE i deler av sitt potensielle forekomstareal."

Miljødirektoratet arbeider mye med bekjempelse av fremmede arter. Vi forvalter forskrift om fremmede organismer og et tilsvarende regelverk i Svalbardlovens § 26. En oversikt over søknader til Svalbard i perioden 1018-2021 er lagt i vedlegg. Vi koordinerer ellers arbeidet med den nasjonale strategien med *"Bekjempelse av fremmede skadelige organismer - Tiltaksplan 2020-2025"*. Det er utarbeidet flere nasjonale handlingsplaner mot enkeltarter, vi deltar i internasjonalt samarbeid og fordeler midler mot fremmede arter både til Statsforvalterne og til frivillige institusjoner. Men en påkrevet oppdatering og risikovurdering knyttet til artens status og eventuelle spredning utover ønskede områder knyttet til uttaket av kongekrabbe, er det Fiskeridirektoratet som ansvarlig sektor og forvaltningsmyndighet, som må gjøre.

Miljødirektoratet ber om at dette gjøres.

Omsetning av laks som grunnlag ved tildeling av kvotefaktor

Fiskeridirektoratet foreslår å videreføre adgangen til å legge omsetning fra laksefiske i sjøen til grunn ved tildeling av kvotefaktor og at omsetning av pukkellaks også kan inngå i

beregningsgrunnlaget. Fordi det i 2022 og 2023 ikke har vært åpnet for laksefiske i sjøen i større områder, foreslås det at slik omsetning fra 2021 også kan legges til grunn.

Miljødirektoratet forvalter anadrome laksefisk, og regulerer dette fisket i vassdrag og i sjøen. Tilstanden til mange ville laksebestander er dårlig og mange bestander har ikke noe eller bare et lite høstbart overskudd. Dette gjelder blant annet flere av laksebestandene med opprinnelse fra Tanavassdraget. Som følge av dette er fisket i Tanavassdraget og i Tanafjorden, inklusive nærliggende kystområder, ikke åpnet for laksefiske. For å sikre at det blir tilstrekkelig med laks igjen til gytingen har lokal forvaltning de siste årene stengt fisket midtveis i fiskesesongen i flere vassdrag i Øst-Finnmark. Dersom innsiget av laks blir vesentlig dårligere enn hva som ligger til grunn for gjeldende reguleringer av fisket, kan det bli nødvendig redusere beskatningen ytterligere.

Kvotefordelingen i kongekrabbefiske har til hensikt at de som er sterkest plaget av kongekrabbe som bifangst, skal få mest nytte av den. Fisket etter kongekrabbe er ikke ment å utgjøre et selvstendig grunnlag for drift, men har hatt som mål at fiskere som har vært rammet av at kongekrabben hindrer tradisjonell redskapsbruk, kompenseres for bortfall av inntekt. Dette gjelder særlig de som har drevet garnfiske etter torsk og andre arter, men også annet fiske.

I denne sammenheng viser vi til fiskeridirektoratets høringsnotat om forslag til regulering av fangst av kongekrabbe i og utenfor kvoteregulert område i 2021 der det står at "*formålet bak omsetningskravet er at de som har vært plaget med kongekrabbe skal tilgodeses ved å få drive fangst av kongekrabbe. Sjølaksefisket foregår hovedsakelig i nærheten av land hvor det ferdes mindre kongekrabbe og gjennomføres på en slik måte at fiskere antakelig i liten grad er plaget med kongekrabbe. Det har også medført kontrollutfordringer at omsetning fra sjølaksefiske ikke dokumenteres ved sluttседler fra salgslag*".

Omsetning fra laksefisket i sjøen ble fra 2015, uten noen nærmere begrunnelse, inkludert i grunnlaget for tildeling av kongekrabbekvote etter et initiativ fra Sametinget. Fiske med kilenot blir ikke påvirket av kongekrabben, og laksefisket med kilenot eller krokarn er ikke berørt av de negative effektene kongekrabben har for utøvelse av fisket i fjordene. Tildeling av kongekrabbekvote på et slikt grunnlag vil gå på bekostning av fiskere som er rammet av de negative effektene.

Dette er, etter vår vurdering, i strid med Stortingets intensjonen med ressursfordelingen i kongekrabbefisket, jf. Meld. St 17 (2014-2015) og Innst. 350 S (2014-2015).

Forslaget om at omsetning fra laksefiske i sjøen skal kunne legges til grunn for kvote på kongekrabbe, gir et insentiv og motivasjon til å fiske laks for samtidig å få kvote på kongekrabbe. Vi mener at dette både er uheldig og uriktig. Miljødirektoratet ber derfor igjen om at omsetning fra laksefisket blir fjernet som kriterium for å få tildelt kvote for kongekrabbe.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Øystein Leiknes
seksjonssjef

Egil Postmyr
seniorrådgiver

Vedlegg:

Kongekrabbesøknader på Svalbard

Vedlegg:

Kongekrabbesøknader på Svalbard

Miljødirektoratet behandler søknader etter forskrift om fremmede arter (på fastlands-Norge) og etter på Svalbardlovens § 26 (innførsel av flora eller fauna mv.), på Svalbard. Det er gjort noen vedtak knyttet til Svalbard i perioden 2018 til 2023, til orientering.

2018 Avslag. Vedtak 12.1.2018 *Avslag på søknad fra Troika Seafood AS om innførsel av levende kongekrabbe (*Paralithodes camtschaticus*) til Longyearbyen på Svalbard.*

2021 Avslag. Vedtak av 25.10.2021 *Avslag til NOFIMA for forsøk med levendelagring av snø- og kongekrabbe i lukket anlegg i Longyearbyen på Svalbard.*

2021/2022 Klagebehandling. NOFIMA påklaget avslaget av 25.10.21. Klima- og miljødepartementets klagebehandling var datert 16.5.2022; *Klima- og miljødepartementet har ikke funnet grunnlag for å ta klagen til følge, og opprettholder Miljødirektoratets vedtak i saken.*

2023 Tillatelse. Vedtak av 16. mai 2023. *Tillatelse til Hurtigruta til å bringe med seg et akvarium og tank med kongekrabbe til Svalbard, mellom havnene Longyearbyen og Ny Ålesund i perioden 3. juni til 9. september 2023.*